

Renata WIERNA

ZBIORY PATRYSTYCZNE W BIBLIOTECE WYŻSZEGO SEMINARIUM DUCHOWNEGO W GRODNI

W związku z przywróceniem przez papieża Jana Pawła II organizacji Kościoła rzymsko-katolickiego na Białorusi, w 1991 r. została utworzona diecezja grodzieńska, która weszła w skład metropolii mińsko-mohylewskiej. Stolicą diecezji zostało Grodno, gdzie w 1990 r. utworzono Wyższe Seminarium Duchowne (Seminarium Maius Grodnense), mieszczące się w pobornardyńskich zabudowaniach z XVII wieku. W 1997 r. została założona Biblioteka Seminaryjna, jako niezbędny warsztat naukowy dla alumnów seminarium oraz profesorów. Biblioteka mieści się w gmachu seminarium, a jej pomieszczenia tworzą: przestronna i piękna pod względem architektonicznym czytelnia oraz dwa magazyny (książek i czasopism). Aktualnie (1999 r.) cały księgozbiór liczy ok. 18 tys. woluminów i ok. 80 tytułów czasopism. Są to przede wszystkim pozycje z zakresu teologii, filozofii i historii. Przeważają książki polskojęzyczne, ale zbiór jest systematycznie wzbogacany o rosyjskojęzyczne, zwłaszcza rodzime (białoruskie), a to między innymi za przyczyną prężnie działającego w Grodnie Wydawnictwa Diecezjalnego. Założenie Biblioteki stało się możliwe dzięki zgromadzonym już wcześniej (na drodze darowizny) książkom. To z kolei wpłynęło na fakt, że księgozbiór jest w wielu przypadkach zdekompletowany; tak więc wciąż trwają prace w kierunku jego profilowania i dostosowania do potrzeb tutejszego ośrodka naukowego. Oto jak sprawa ta przedstawia się w przypadku zbioru patrystycznego.

Patrystyka w Bibliotece Seminaryjnej stanowi część działu Historii Teologii, a poszczególne pozycje z tej dziedziny zostały wyekspozowane w podręcznym księgozbiornie czytelnia. Z całego zaś zbioru, w pierwszym rzędzie na uwagę zasługują podręczniki i opracowania ogólne, takie jak: J. Czuj, *Patrologia* (Poznań 1953); S. Pieszczoł, *Patrologia. Wprowadzenie w studium Ojców Kościoła* (Poznań 1964); oraz tegoż autora *Patrologia*, t. 1-2 (Gniezno 1994); H. von Campenhausen, *Ojcowie Kościoła* (Warszawa 1967); J.N.D. Kelly, *Początki doktryny chrześcijańskiej* (Warszawa 1988)¹, P.P. Verbraken,

¹ Także w wersji angielskiej *Early christian doctrines* (New York 1978).

Narodziny i wzrost Kościoła. Od czasów apostołskich do VIII wieku (Katowice 1988); B. Altaner – A. Stuiber, *Patrologia. Życie, pisma i nauka Ojców Kościoła* (Warszawa 1990); A.G. Hamman, *Życie codzienne pierwszych chrześcijan (95-197)* (Warszawa 1990) oraz tegoż autora w wersji rosyjskojęzycznej *Put Otcow. Kratkoje wwiwedienie w patristiku* (Moskwa 1994)²; A. Żurek, *Wprowadzenie do Ojców Kościoła* (Kraków 1993). Natomiast spośród antologii należy wymienić: A. Bober, *Antologia patrystyczna* (Kraków 1965) oraz tegoż autora: *Anglia, Szkocja, Irlandia. Teksty źródłowe do historii Kościoła i patrystyki I-IX w.* (Lublin 1991). Z innych zaś to: *Ojcowie Kościoła łacińscy. Teksty o Matce Bożej* (Niepokalanów 1981); *Antologia. Rannie Otcy Cerkwi* (Bruksela 1988) i L. Małunowiczówna, *Antologia modlitwy wczesnochrześcijańskiej* (Lublin 1993).

Udało się zgromadzić również kilka znanych serii patrystycznych. Jednakże poza *Bibliothek der Kirchenväter* (München 1914-1926) są one w dużej mierze zdekompletowane. I tak z poszczególnych serii tutejsza Biblioteka posiada następujące tomy:

- *Pisma Ojców Kościoła* (Poznań 1924-1971): t. 1-4, 22-23, 25.
- *Pisma starochrześcijańskich pisarzy* (Warszawa 1969→): t. 10, 12, 15 cz. 2; 16, 17 cz. 1-2; 20, 27, 30, 34 cz. 2; 50, 54, 61.
- *Ojcowie żywi* (Kraków 1978→): t. 1-8, 13-14.
- *Źródła monastyczne* (Kraków 1993→): t. 1-2, 9.
- *U źródeł katechumenatu* (Lublin 1994→): t. 2-3.
- *Biblioteka Ojców Kościoła*, (Kraków 1992→).
- Jan Chryzostom, *Dialog. O kapłaństwie*, (Kraków 1992).
- *Pierwsza Księga Starców. Gerontikon*, (Kraków 1992).
- *Druga Księga Starców. Verba Seniorum*, (Kraków 1996).
- *Chrystus cierpiący. Pierwszy chrześcijański dramat grecki*, (Kraków 1995).
- *Eucharystia pierwszych chrześcijan. Ojcowie Kościoła uczą o Eucharystii*, (Kraków 1997).

W ostatnim okresie dzięki staraniom ks. prof. Stanisława Longosza do biblioteki przysyłane jest regularnie znane polskie czasopismo patrystyczne „Vox Patrum”, chociaż wcześniejsze numery są zdekompletowane (brak nr 1-13 oraz nr 15). Z innych wydań tekstów patrystycznych znajdujących się w Bibliotece grodzieńskiej należy jeszcze wymienić: św. Ambroży, *O wierze* (Warszawa 1970); Atenagoras z Aten, *Prośba za chrześcijanami. O zmartwychwstaniu umarłych* (Warszawa 1985); św. Augustyn, *Pisma filozoficzne* (Warszawa 1953) oraz *Wyznania* (Wilno 1912, Kraków 1949); św. Bazyli Wielki, *Wybór homilij i kazań* (Kraków 1947); św. Benedykt z Nursji, *Reguła*

² Jest to tłumaczenie na język rosyjski: A. Hamman, *Guide pratique des Pères de l'Eglise* (Paris 1977).

(Kraków 1994); Filon Aleksandryjski, *Pisma, t. 1* (Warszawa 1986); św. Grzegorz Wielki, *Dialogi. Księga druga* (Kraków 1994); św. Hieronim, *Listy, t. 1-3* (Warszawa 1952-1954); św. Jan Chryzostom, *Dialog o kapłaństwie* (Kraków 1992) oraz *Dwadzieścia homilij i mów* (Kraków 1947); Scholastyk Ewagriusz, *Historia Kościoła* (Warszawa 1990); Teodoret z Cyru, *Listy* (Warszawa 1987).

Z ważniejszych o p r a c o w a ń Biblioteka posiada m.in.: G. Bardy, *Święty Augustyn* (Warszawa 1955); J. Czuj, *Żywot św. Augustyna* (Kraków 1928) oraz tegoż autora *Papież Grzegorz Wielki* (Warszawa 1948); B. Czyżewski, *Chryztologia w «Komentarzu do Zachariasza» Dydyma Aleksandryjskiego* (Gniezno 1996); E. Gilson, *Wprowadzenie do nauki św. Augustyna* (Warszawa 1953); J. Grzywaczewski, *Porozmawiajmy o początkach chrześcijaństwa* (Warszawa 1999); A. Hamman, *Życie codzienne w Afryce Północnej w czasach św. Augustyna* (Warszawa 1989); W. Kornatowski, *Spółeczno-polityczna myśl św. Augustyna* (Warszawa 1963); *Symbol Apostolski w nauczaniu i sztuce Kościoła do Soboru Trydenckiego* (Lublin 1997); J.M. Szymusiak, *Grzegorz Teolog. U źródeł chrześcijańskiej myśli IV wieku* (Poznań 1965); A. Trapè, *Święty Augustyn – człowiek – duszpasterz – mistyk* (Warszawa 1987); oraz sporo nadtękich cennych publikacji ks. S. Longosza. W tym miejscu należy także podkreślić, że większość wymienionych wyżej pozycji znalazło się w tutejszym księgozbiore dzięki staraniom i ofiarności wspomnianego już ks. prof. Longosza.

Biblioteka Wyższego Seminarium Duchownego w Grodnie została założona dla potrzeb tegoż ośrodka naukowego, ale ponieważ jest jedyną biblioteką tego typu w diecezji, służy również słuchaczom tutejszego Studium Katechetycznego oraz inteligencji miasta. Należy mieć nadzieję, że z czasem uzupełni i wzbogaci swoje zbiory także w zakresie patrystyki, aby czytelnicy mogli coraz bardziej zapoznawać się z bogactwem starożytnej myśli chrześcijańskiej³.

³ Wyższe Seminarium Duchowne, ul. Paryskiej Komuny 1, 230025 Grodno, Belarus.